

Túžba objavovať a filmovať ich ženie aj do hlbokých snehových závejov

Filmárske začiatky bratov Rastislava a Romana Dobrovodských neboli vraj „bohvieaké“. S kamerou sa totiž učili narábať skrehnutými prstami v najväčších zimných mrazoch. Bolo to začiatkom decembra v roku 1997, kedy Roman kúpil prvú kameru. Bola to analógová kamera Sony CCD - TR1100 so záznamom vo formáte video Hi8. Od tej chvíle sú bratia Dobrovodskí na filmovaní závislí a bez kamery už do lesa nevstúpia. Techniku postupne pokorili a výsledky boli čoraz lepšie. Prvá jelenia ruja, ktorú nafilmovali v septembri 1998 v okolí ich rodiska v Malých Karpatoch, bola podkladom pre ich prvý film Malé Karpaty v oblasti Pustej Vsi. Cena, ktorú za tento film dostali na festivale poľovníckych filmov v Leviciach, ich inšpirovala k ďalšej tvorbe. Na tohtoročnom Envirofilme bratia Dobrovodskí súťažia s filmom Pán Karpatského lesa II - a to pred medzinárodnou porotou, aj pred detskou porotou. O bratoch Dobrovodských, o ich vášni - filmovaní, aj o rodných Karpatoch, hovoríme s Rastislavom.

S bratom Romanom ste na filmovaní závislí už niekoľko rokov. Čo túto vašu filmársku závislosť podnietilo?

Filmovanie sa pre nás stalo vášňou asi pred desiatimi rokmi, keď sme si obstarali prvú kameru. Predtým sme so zatajeným dychom sledovali dokumentárne filmy o prírode v televízii. Najviac nás zaujímali zvieratá, ktoré sa vyskytovali aj v našom okolí, jelene, smce, diviaky... Keď sa nám potom do rúk dostala videotechnika, okamžite sme to skúšali aj my.

Hovoríte, že bez kamery dnes už do hor y nejdete... bez čoho ešte?

Naozaj si už vychádzku do lesa bez kamery nedožeme ani predstaviť. Ibaže ak poviem s kamerou,

tak to nie je len kamera. Ak chceme nasnímať dobré zábery, musíme so sebou nosiť aj statív, minimálne jeden ďalší objektív, náhradné batérie, externý mikrofón, nejaké káble a náhradné kazety. Celkom potom na pleciah celý deň nosíme až 15 kilogramov, ktoré každým kilometrom ako keby naberali na svojej hmotnosti. Je to veľká zabračka, no nás to neodradzuje. Bude to zrejme tým, že v sebe nosíme ešte niečo, čo sa nedá zväziť v metrických mierach. Je to túžba objavovať a nafilmovať stále niečo nové. Táto

Bratia Roman a Rastislav Dobrovodskí

ného horského hrebeňa.

Vášim filmárskym teritóriom sú Karpaty. Prečo práve Karpaty?

Je to jednoduché. Od malička sme vyrastali v horách Malých Karpát. Naše rodisko, maličká osada Pustá Ves (ten názov ju dokonale popisuje), je priamo v ich srdci. Dokonca aj spolužiaci v škole sa nám často posmievali, že nás tam „obákali jelene“. Od detstva sme boli s rodičmi často v lesoch a učili sme sa spoznávať ich tajomstvá. Mnoho obyvateľov Slovenska si vôbec neuvedomuje, aké poklady naše Karpaty skrývajú. Je to snáď jediné pohorie Európy, ktoré si vďaka svojej neprístupnosti zachovalo tvár dávnych vekov. Karpaty sú dedičným domovom rôznych druhov vzácnych druhov rastlín a živočíchov. Tieto poklady by sme si mali chrániť ako to najcennejšie čo máme. My k tomu chceme prispieť tým, že budeme Karpaty a ich obyvateľov „ospevovať“ v našich filmoch.

Rastislav v akcii

túžba nás ženie na snežniciach aj do hlbokých snehových závejov, do skalných zrázov či do hmlou zahale-

Súťažný film Envirofilmu 2006

Pán karpatského lesa II. (Slovensko)

kamera a réžia: Rastislav a Roman Dobrovodskí

Druhá časť prírodovedného filmu voľne nadväzuje na predchádzajúcu, ktorá sa zaoberala popisom znakov a spôsobom života pána našich hôr - jeleňa lesného v období ruje, teda od začiatku jesene do začiatku jari. Autori vo filme okrem raticovej zvere predstavujú aj iné, najmä príbuzné druhy zvierat, ktoré obývajú to isté teritórium slovenskej prírody. Dokument sa zaoberá spôsobom života a fyziologickými znakmi týchto zvierat v období jari, leta, v podstate až do začiatku ruje, kedy sa vlastne začína a končí večný kolobeh prirodzenej reprodukcie jednotlivých druhov. Kolorit života vo filme spestrujú aj iní obyvatelia tohto karpatského lesného spoločenstva, ako sú srnce, jazvece, vtáky a iné druhy.

Váš rodný kraj teda pre vás znamená veľa...

Dedinka Pustá Ves je a bude stále našim pravým domovom. Často si kladiem otázku, či som urobil dobre, keď som z nej odišiel, pretože už piatym rokom žijem v Prahe, kam som sa presťahoval za rodinou a prácou. Filmovanie a tvorba filmov o prírode nie je moje ani Romanove „živobytie“. Je to náš koniček a možno je to tak lepšie. Roman so svojou rodinou zatiaľ býva v našom rodisku, ale čoskoro sa pravdepodobne tiež presťahuje do blízkeho mestčka. Mojim snom je raz sa do Pustej Vsi vrátiť. Je úžasné zasväcovať môjho päťročného syna do tajomstiev prírody, keď sme doma v Pustej. Už v tomto veku u neho pozorujem záujem o prírodu, dokonca už skúša aj sám fotografovať.

Veď aj vy, ako ste povedali, ste chodili do hor y s rodičmi. Čo vás ako deti v hore najviac fascinovalo?

Do hory sme začali chodiť s otcom aj mamou. Ale veľmi často sme už od mladého veku chodili aj sami, na maliny, na huby, zbierať liečivé bylinky, alebo neskôršie hľadať od jeleňov či srncov postrácané parohy. K ďalekohľadu sme časom začali nosiť aj fotoaparát, od ktorého bol už len kúsok k videokamere.

Čo vás v hore najviac fascinuje dnes?

Ako nám pribúdajú roky tak neustále zisťujeme, že

sme ešte zďaleka všetko v horách nevideli, aj keď sme si to už dávno mysleli. Dnes to už nie sú len majestátne jelene. Poteší aj maličká myška alebo zdanlivo obyčajný vtáčik. Skúsenosť nám hovorí, že nie je dôležité prejsť rýchlym tempom s kamerou desiatky kilometrov. Naopak, už sa nesnažíme nikam ponáhľať a radšej sa v horách pohybujeme čo najnenápadnejšie. Človek je potom veľmi pr ekvapený, čo uvidí.

Ste aj poľovníci, alebo zvieratá „lovíte“ len do kamery?

Lovíme len kamerou, aj keď ja som kedysi dávno absolvoval kurz poľovníctva. Nikdy som však tam získané „zručnosti“ v praxi neuplatňoval. Naše „úlovky“ sa teda ďalej túlajú karpatskými horami a údoliami. Takáto je naša „lovecká vášeň“.

Akú techniku používate pri filmovaní?

Dnes je to už výhradne digitálna technika 3CCD. Pre nakrúcanie divokých zvierat je asi najvhodnejšia trieda XL od Canonu, s ktorou pracujeme už osem rokov.

Túžba objavovať a objavené zachytiť na filme, ženie bratov Dobrovodských aj do hlbokých snehových závejov

Aká je „deľba“ práce s bratom Romanom pri filmovaní?

Za kamerou sa striedame obaja. Sám už potom v Prahe po večeroch sedávam pri počítači, kde tvorím scenár, strihám obraz a čiastočne pripravujem zvuk. Keď sme spolu v horách, tak si, samozrejme, náklad techniky na pleciach po bratsky rozdelíme. Naše spo-

ločné vychádzky sú však, žiaľ, čím ďalej vzácnejšie.

Na čom v súčasnosti pracujete?

Už niekoľko rokov cieľene zbierame materiál o šelmách Slovenska. Nie je to jednoduché, pretože sú to veľmi opatrné a tajomné zvieratá. Napriek tomu máme už niekoľko záberov medvedov, vlkov a rysov, tak sa nám snád' z toho podarí tento rok urobiť dokument. Veľmi nás trápí, akým spôsobom sú veľké mäsožravce na Slovensku prezentované v médiách. Najmä komerčné televízie, s cieľom čo najväčšej senzácie opisujú bežné životné prejavy vlkov a medvedov ako niečo neprirodené a dokonca človeku nebezpečné. Naš ďalší film sa bude snažiť o vyvážené a pravdivé podanie obrazu o týchto vzácných tvoroch. Veľmi nám pri práci pomáhajú dobrí ľudia, a to tým, že nám poskytujú informácie o ich výskyte. Preto ak niekde vo vašom okolí viete o pravidelnom výskyte medveďa, vlka, rysa alebo divej mačky, dajte nám prosím vedieť na www.wildlifevideo.cz.

Anna Gudzová

Foto: archív bratov Dobrovodských

S macom pri kukurici

S Romanom sme sa raz vybrali ku kamarátovi. Býva v jednej z treslosloveckej dedinke. Chceli sme „t očiť“ ozajstné medvede. Vyhladli sme si preto najvhodnejšie stanovište pri poli s nasiatou kukuricom. Pre medvede zo širokého okolia bolo obrovskou reštauráciou. Posledné dozrievajúce maliny koncom leta veľmi rýchlo vymenili za kukuričné hody. O ich častých návštevách svedčili veľké poničené a vypasené plochy. A takisto aj hromady trusu. Smradili najmä na miestach, kde kukuričné lány primykali k lesnému porastu.

Náš kamarát je miestnym poľovníkom. Odporučil nám jeden z krytých posedov priamo na hranici lesa a poľa. Prípravu sme nezanedbali. Aby sme si okolie „nezavetřili“, najmä nie chodníčky, ktorými medvede vychádzali z lesa, rozhodli sme sa k posedu preniknúť priamo cez zasiatú kukuricu. Cítili sme sa ako výsadbári v džungli porastu. Presahovali nás neraz až 2,5 metrov vysoké stebľá kukurice. Nebola to príliš lákavá cesta. Aj cez deň sa tam môže pritrafiť nemilé prekvapenie, nebezpečný, odpočívajúci, nakfmený, ale zlostný maco. Naše sebavedomie nám hneď na začiatku podkopal prvý nález po krvavých hodoch. Kdesi nablízku sa možno skrýva chlpatá beštia. Našli sme totiž zvyšky po ulovenom mladom diviakovi. A pustila sa doň podľa stôp v kukurici možno celá rodinka. Boli sme v strehu. Na „obranu“ proti medvedom používame v medvedích zónach takzvaný Beer protection. Je to sprej. Predáva sa aj v kanadských národných parkoch. Účinná zásaha vá vzdialenosť je až 15 metrov. Nemali sme dôvod k panike. Naša dvojčlenná filmárska expedícia si kliesnila cestu vpred. Držali sme prst na „spúšti“ – každý mal svoj sprej v pohotovosti. Ale vo výbave sa našiel priestor aj na plechovku „bažanta“. Každému z nás pivo veľmi chutilo, keď sme sa konečne asi o štvrté popoludní pohodlne s veľkým nákladom doterigali, usadili, zabavovali na posedu. Boli sme odhodlaní, že tam strávime celú noc. Divadlo sa začalo. Konečne sa čosi začalo diať okolo siedmej večer. Asi 50 metrov napravo od nás sme spozorovali pohyb. Vošiel tam do kukurice prvý chlpatý. Počuli sme lomoz. Mľaskanie hodovníka. Včas sme ho, žiaľ, vôbec nespozorovali.

Teraz jeho pohyb ohlasovali iba knísajúce sa kukurice. Jeho kolega za ním dokvitol o pol deviatej z ľavej strany. Nerušene sa usadil asi 100 metrov od nás. Znamenite bolo počuť ako sa napcháva. Ale uvideli sme ho až za dobrú polhodinu. Keďže bolo okolo deviatej večer, na filmovanie bola príliš tma. Škoda. Maco prešiel cez vylámanú plochu asi len 20 metrov pred našim posedom. Keď sa úplne zotmel, aj my sme zjedli svoju večeru a išli radšej spať. Zvukovou nočnou kulisou bol ustavičný hlasitý lomoz kukurice a výrazné medvedie mľaskanie. Azda len v našom okolí sa popásali aspoň traja lačni maškrtníci.

Už pred piatou hodinou ráno sme netrepezlivo jastrili na všetky strany. Roman sa vpijal očami do začínajúceho brieždenia. Aktivita stravníkov celú noc nepoľavila. Jeden dokonca podišiel priamo popod náš posed. Asi mu zavoňali kožky z našej slaninky. Po večeri sme ich vyhodili. Na filmovačku bola stále tma. Prvého medveďa v kukurici sa nám konečne podarilo nasnímať až o hodinu. Mal výrazný biely golier, bol to asi stokilogramový fešák so sivým kožu chom. Práve ten trielil znova priamo popod náš posed. Dokonca sa pod ním aj na chvíľu zastavil. Pozrel na nás smerom hore. Roman totiž nechtiac klepol kamerou o okienko. Medveď pokojne odkračal. Poskytol nám tým asi trojnásobnú šancu na filmovanie. Bolo šťastím, že pri posedu vyúsťovalo z kukurice do útr ob lesa niekoľko medvedích chodníčkov. Preto sme včas dokázali zareagovať. Malí sme dobrý výhľad.

Ďalší sýty hosť „vypadol

z lokálu“ kukuričného lánu asi o 20 minút. Tentoraz sme síce včas zbadali ako si kliesni cestu, ale napriek tomu sme nestihli kameru a objektív nastaviť a rýchlo nasmerovať kam bolo treba. A to mal znova namierené priamo k nášmu posedu. Keď už bol však len kúsoček od kraja kukurice, znenazdajky si to rozmyslel. Potmehúdsky zahol do pravej strany a z lánu sa vytratil do lesa krytý krovinami. Tam sme ho už nemohli sledovať. Nášmu posedu sa očividne vyhol s veľkým praskaním konárov. Neuveriteľne rýchlo sa prešpaciroval lesom, aby po tejto obchádzke opäť po našej ľavej strane vošiel do kukuričného lánu. Tam usilovne pokračoval vo svojom nenásytnom kŕmení. Svoj nečakaný obchvat urobil tak rýchlo, že nás prekabátil. Až po určitom čase všetko v kukurici definitívne utíchlo. A tak sme sa rozhodli zbaliť náradie...

(NafilMOVANÚ sekvenciu medveďa v kukurici nájdete na www.wildlifevideo.cz)

Rastislav Dobrovodský

Medveď „prichytený pri čine“... v kukurici